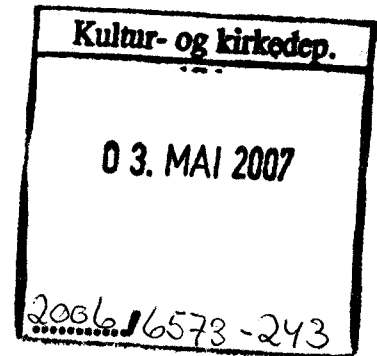

Statens
arbeidsmiljøinstitutt

Kultur- og kirke-departementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Deres ref.

Vår ref.

Dato

200700256-1/TEK/lar/008

30.04.2007

Vår saksbehandler: Line Arneberg, tlf 23 19 51 82, e-post: line.arneberg@stami.no

Høringsuttalelse – Bibliotekreform 2014

Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) har mottatt utredningen ”Bibliotekreform 2014”, og vil med dette gi sin høringsuttalelse. Vi vil legge spesiell vekt på forholdene ut fra vårt biblioteks ståsted: et lite, offentlig fag- og forskningsbibliotek i instituttsektoren.

Generelt

Vi håper at Bibliotekreform 2014 vil være et utgangspunkt for å styrke hele biblioteksektoren. Dette forutsetter politisk vilje til å tilføre sektoren ressurser og utvikle helhetlige løsninger. En styrket forskningsbiblioteksektor vil være en viktig forutsetning for at Norge skal nå sine mål som forsknings- og kunnskapsnasjon.

Bibliotekutredningen skal i følge mandatet dekke hele bibliotekfeltet med folkebibliotek, skolebibliotek, fag- og forskningsbibliotek. Ved gjennomgang av utredningen er inntrykket imidlertid at det legges størst vekt på folkebibliotekenes situasjon. Når forskningsbibliotek er nevnt, er det stort sett universitets- og høyskolesektoren som er omtalt. Vi vil derfor her understreke de behovene små forskningsbibliotek utenfor universitets- og høyskolesektoren har.

Generelt mener vi den utredningen gir en grundig analyse som i hovedsak gir en god oversikt over de utfordringene biblioteksektoren står overfor. Vi vil i det følgende legge spesielt vekt på noen spesielle utfordringer for små forskningsbibliotek.

Små forskningsbiblioteks utfordringer

Økonomi og ressurser.

Bibliotekene får sine bevilgninger via eierinstitusjonen, og er derfor helt avhengig av dennes prioriteringer. Antallet ansatte i spesialbibliotek er dramatisk redusert de siste årene (med to tredjedeler fra 1998 til 2003 i følge utredningens del 2, s.76). Dette har ført til store utfordringer når det gjelder tilgang til faglige ressurser, faglig utvikling og kompetanse for de små forskningsbibliotekene.

Tilgang til faglige ressurser

Samtidig som vi opplever en kraftig prisstigning på tidsskrifter og nye brukerkrav om tilgang til elektroniske informasjonsressurser, ble det innført merverdiavgift på elektroniske informasjonsressurser i 2001. Denne situasjonen gjør det spesielt vanskelig for de små forskningsbibliotekene å opprettholde en tilfredsstillende tilgang på abonnementer og databaser.

Forskerne i instituttsektoren har det samme behovet for faglig informasjon som de ved universiteter og høyskoler. Vi har dessuten behov for tilgang til spesialiserte databaser og tidsskrifter som vi kan være alene om på nasjonalt nivå.

Prisstrukturen for de forskjellige elektroniske informasjonspakkene er ikke tiltrekkelig differensiert for å tilgodese små miljøer. Det blir derfor relativt sett dyrere for de små fagmiljøene å skaffe tilgang til elektroniske informasjonsressurser.

Forskerne ved de mindre forskningsinstituttene står dermed i fare for ikke å få dekket sine behov for vitenskapelig informasjon. Dette kan også være en faktor som slår ut i konkurransen om kompetanse ved nyrekruttering til disse små institusjonene. Vi vil derfor understreke behovet for nasjonale lisenser på tvers av institusjoner, slik at små fagmiljøer får lik tilgang til vitenskapelig litteratur.

STAMI støtter prinsippet om at resultatene fra offentlig finansiert forskning skal være fritt tilgjengelige. Utviklingen av åpne institusjonsarkiv og open access-publiserings er viktig for å bedre tilgangen på forskningsinformasjon. Her kreves det et nasjonalt initiativ for føringer for institusjonell egenarkivering og publisering i open access tidsskrifter, men også for å tilrettelegge for egenarkivering for de små instituttene.

Kompetanse og utviklingsarbeid

Det er vanskelig for små fagbibliotek å ha tid og ressurser til å utvikle det digitale tjenestetilbudet. For å støtte faglig utvikling og kunnskapsdeling, vil det derfor være ønskelig å styrke samarbeidet mellom bibliotekene fra instituttsektoren og de store forskningsbibliotekene som universitets- og høyskolebibliotek, og samarbeidet de små instituttbibliotekene i mellom.

Samtidig er det viktig at eierinstitusjonen ved budsjett-tildelingen til institusjonen får tildelt nye midler for å styrke utvikling og kvalitet av biblioteket. Her må det tas hensyn til både den integrerte, interne funksjonen som biblioteket har i sin institusjon, men også til den forpliktelse biblioteket har som en offentlig tjenesteyter.

Behovet for kompetanseutvikling er stort for små forskningsbibliotek. Her kreves dybdekunnskap på flere områder, både når det gjelder det bibliotekfaglige og utviklingen av

- elektroniske tjenester, formidlingskompetanse og fagkunnskap på de områdene instituttet arbeider innenfor.

Her møter de små fagbibliotekene problemer. På grunn av lav bemanning blir bibliotekene sårbare ved utdanningspermisjoner. Her kreves et overordnet initiativ for å stimulere til kompetanseløft med muligheter for nettundervisning på deltid, tilpasset kurs- og utdanningstilbud (tilsvarende det RBT kunne tilby) og økonomiske støtteordninger.

Kommentarer til enkelte strategier og tiltak

1.1 Tilby digitalt innhold til nettbaserte tjenester

Tiltak:

Etablere en abm-portal

Vi ser dette som mindre viktig enn å prioritere utviklingen av neste tiltak:

Iverksette programmet Norsk digitalt bibliotek

Den viktigste prioriteringen her er å legge til rette for tilgang til sentrale kunnskapskilder. Her blir det nevnt at ”Viktig kunnskaps- og kulturarvmateriale skal gjøres tilgjengelig....”.

Vi vil her understreke betydningen av tilgangen på internasjonal vitenskapelig informasjon. Norsk digitalt bibliotek må sikre at forskere, studenter og lærere har lik tilgang til relevante elektroniske informasjonstjenester innen sitt fagområde uansett hvilken institusjon og type institusjon man er tilknyttet. Enkelt personer som ikke er tilknyttet en institusjon må også få denne tilgangen.

Norsk digitalt bibliotek bør også utvikles til å være den naturlige innfallsporten til fagportaler og norsk forskningsinformasjon.

1.2 Digitalisere viktige innholdsressurser

I tillegg til det som er nevnt under dette punktet, vil vi peke på behovet for en retrospektiv digitalisering av forskningsinstitusjonenes publikasjoner, både i form av vitenskapelige artikler og såkalt ”grå litteratur”, som for eksempel rapportlitteratur.

1.4 Videreutvikle biblioteket som læringsarena og læringsressurs

Under dette punktet står tiltaket: **Utvikle tilgang til vitenskapelig informasjon produsert ved universitet og høyskoler gjennom åpne digitale løsninger.**

Her vil vi påpeke betydningen av å gjøre forskningsresultater fra instituttsektoren tilgjengelig på tilsvarende måter. En må stimulere til felles løsninger som er tilpasset instituttens behov for publiseringsløsninger.

3.1 Fornye den samlede kompetansen i biblioteksektoren

Her vil vi gjenta de små forskningsbiblioteks behov for kompetanseløft. Et program for kompetanseutvikling i bibliotekene bør også omfatte disse bibliotekene.

Med vennlig hilsen
Statens arbeidsmiljøinstitutt

Trygve Eklund
direktør